

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Šiaulių menų mokykloje (toliau – Menų mokykla) tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis:

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu Nr. I-1489 (1991 m. birželio 25 d., suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2026 m. sausio 1 d.);

Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu Nr. XIII-204 (2017 m. vasario 14 d., su aktualiais pakeitimais);

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-317 „Dėl Prevencinių programų kriterijų ir atitikties jiems vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su aktualiais pakeitimais);

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-2695 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ (su aktualia redakcija nuo 2023 m. rugpjūčio 1 d.);

kitais galiojančiais teisės aktais.

2. Aprašo paskirtis – padėti Menų mokyklos bendruomenei užtikrinti saugią ir sveiką, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką, teikiant psichologinę pagalbą (toliau – pagalba).

Aprašas taikomas visose neformaliojo ugdymo veiklose: būreliuose, studijose, renginiuose, išvykose ir stovyklose.

3. Asmenys, turintys teisę gauti pagalbą: mokiniai (vaikai), mokytojai, mokyklos darbuotojai.

4. Pagalbą teikia pedagoginė psichologinė tarnyba, psichikos sveikatos centrai bei kitos kompetentingos institucijos.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas Menų mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

5.3. veiksmy turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. Menų mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Menų mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai. Mokiniai supažindinami užsiėmimų metu, jų tėvai – susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose;

5.5. kuriama saugi, pagarba grįsta ir emociškai palanki ugdymo aplinka.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. *Yra šios smurto formos:*

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **Žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **Fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **Socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **Patyčios kibernetinėje erdvėje:** skaudinančių ar gąsdinančių žinučių, vaizdų ar vaizdo įrašų siuntimas, viešas komentarų ar gandų skleidimas socialiniuose tinkluose, asmens duomenų ar atvaizdo viešinimas be sutikimo, netikros paskyros kūrimas, tapatybės pasisavinimas ir kiti veiksmai, vykdomi skaitmeninėje erdvėje.

6.3. **Patyčių dalyviai:**

6.3.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.3.2. besityčiojantysis – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.3.3. patyčias patiriantis suaugusysis – administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

6.3.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.4. **Prevencinė veikla** – planinių ir sisteminių priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis Menų mokyklos bendruomenės narių švietimo, informavimo, konsultavimo ir kitų priemonių;

6.5. **Patyčių intervencija** – Menų mokyklos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų ir kitų darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma;

6.6. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos Menų mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Menų mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš darbuotojus;

7.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, darbuotojus.

8. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA

9. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Menų mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, Neformaliojo švietimo skyriaus vedėjas, mokytojai, o ją vykdo visi Menų mokyklos bendruomenės nariai.

10. Menų mokyklos direktorius yra atsakingas už aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio Menų mokyklos smurto ir patyčių prevencijos plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

11. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Vykdyto grupės nariai kasmet:

11.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. apibendrina duomenis dėl Menų mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. naudodamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. teikia siūlymus direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, dėl Menų mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos klausimais;

11.5. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi mokytojas, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

11.6. atlieka kitus apraše numatytus veiksmus.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais Menų mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas:

12.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi Menų mokyklos vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;

12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), Menų mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., Pedagoginę psichologinę tarnybą, policiją, greitąją pagalbą);

12.4. apie patyčių atvejį nedelsiant informuoja mokytoją ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną perduoda informaciją Menų mokyklos administratoriui, kad atvejis būtų užregistruotas nustatyta tvarka;

12.5. patyčių registracijos žurnalą pildo Menų mokyklos administratorius.

13. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

13.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie atvejį informuoja mokytoją bei Menų mokyklos administratorių.

14. Mokytojas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas);

14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.5. kartojantis smurto ar patyčių situacijai, informaciją perduoda Vykdyto grupės nariams;

14.6. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį.

15. Vykdyto grupės narys, atsakingas už registracijos žurnalą, kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, juos įvertina ir nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

15.1. perduoda atvejį analizuoti mokytojams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

15.2. informuoja Menų mokyklos direktorių ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdyto grupei, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

15.3. inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą atvejui aptarti ir veiksmų planui parengti.

16. Vykdyto grupė:

16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, būreliu ar kt.), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

16.2. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei numatytas veiksmų planas neduoda teigiamo rezultato ir nepavyksta sustabdyti smurto ar patyčių, informuoja Menų mokyklos direktorių ir, esant poreikiui, kreipiasi į policiją bei Vaiko teisių apsaugos skyrių (VTAS).

17. Direktorius, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

17.1. individualiai kalbasi su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

17.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja psichologinę pagalbą teikiančias institucijas ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis dėl psichologinės pagalbos į Pedagoginę psichologinę tarnybą (PPT) ar psichikos sveikatos centrą (PSC).

17.3. skriaudėją supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

17.4. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginę psichologinę tarnybą, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).

18. Psichologinė pagalba Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba Menų mokykloje mokytojams, kitiems darbuotojams, smurtavusiems ar patyrusiems smurtą, teikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo momento.

19. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčias stebintis, žinantis apie patyčias:

19.1. nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo el. laišką info@menum.lt ar pan.) bet kurį Menų mokyklos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

20. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie būrelyje, grupėje, kolektyve vykstančias patyčias:

20.1. nedelsdami informuoja būrelio, grupės, kolektyvo mokytoją ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku ar asmeniškai).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Tvarkos aprašas aptiriamas būrelio, grupės, kolektyvo tėvų susirinkimo metu.

22. Aprašas skelbiamas Menų mokyklos internetinėje svetainėje.

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės patyčios
Ž – žodinės patyčios
K – kibernetinės patyčios
S – socialinės patyčios

M – mokinys
S – suaugęs Menų mokyklos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis asmuo (M, S)	Pastabos

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data / Registracijos Nr.

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias?	
Kas pranešė apie patyčias?	
Kada įvyko patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko patyčios?	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti pastebėjimai (įrašyti).....	
Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartojantis?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, būrelis:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Menų mokyklos mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Mokinių, patyrusių patyčias:	
Mokiniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjai, rūpintojais):	
Kitais Menų mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS
PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS**

1. Bet kuris Menų mokyklos darbuotojas nedelsdamas reaguoja ir stabdo patyčias.

 2. Apie įvykį pranešama būrelio mokytojui arba administracijos atstovui. Užpildoma pranešimo apie patyčias forma (2 priedas).

 3. Būrelio mokytojas:
 - aiškinasi situaciją;
 - kalbasi su patyčių dalyviais;
 - informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus);
 - stebi situaciją;
 - pateikia informaciją Menų mokyklos administratoriui, kad patyčių atvejis būtų užregistruotas Patyčių registracijos žurnale (1 priedas).

 4. Pastebėjus, kad patyčios kartojasi arba taikytos priemonės neveiksmingos, kreipiamasi į Vykdomo grupę.

 5. Vykdomo grupė:
 - analizuoja situaciją;
 - bendrauja su patyčių dalyviais ir jų tėvais;
 - sudaro ir įgyvendina veiksmų planą.

 6. Esant sudėtingai situacijai:
 - inicijuojamas Vykdomo grupės susirinkimas;
 - informuojamas Menų mokyklos direktorius;
 - prireikus kreipiamasi į Vaiko teisių apsaugos skyrių, policiją ar kitas institucijas.
-